

Sprawozdanie z realizacji
Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na terenie Gminy Miasta Radomia za 2021 rok

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na 2021 rok został przyjęty do realizacji uchwałą Nr LIII/470/2021 Rady Miejskiej w dniu 22 lutego 2021 roku. Od wielu lat na terenie Radomia podejmowane są działania mające na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową. Powyższy Program stanowi interdyscyplinarną strategię działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie, działające na poziomie gminnym. Niniejsze sprawozdanie stanowi wynik monitoringu **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom** za 2021 rok. Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miasta Radomia. Cel ten realizowany jest w oparciu o cele szczegółowe:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności usług.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów zawartych w Programie, wyznaczono i określono cztery podstawowe obszary wskazujące kierunki działania oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Gminy Miasta Radomia.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie poprzez współdziałanie w zorganizowanych kampaniach społecznych piętnujących przemoc w rodzinie oraz udostępnianie plakatów, ulotek

broszur dotyczących przemocy w rodzinie.

- Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Realizatorzy działań:

1. Komenda Miejska Policji w Radomiu

Policjanci Komendy Miejskiej w Radomiu przeprowadzają interwencje domowe na terenie miasta Radomia. W ich wyniku w 2021 roku w 564 przypadkach została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”.

Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Radomiu w 2021 roku ze względu na zagrożenie COVID – 19 nie brali udziału w dyżurach telefonicznych „Linii Braterskich Serc”.

Realizując „Programu mający na celu zniwelowanie stresu osób małoletnich dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz przełamywanie barier w środowiskach związanych ze zjawiskiem, celem rozbudowy i poszerzenia chęci mówienia o przemocy” w grudniu 2021 roku na terenie jednego z Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych w ramach „19 Dni Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odbyło się spotkanie, podczas którego policjanci zajmującymi się procedurą „Niebieskie Karty” omówili z młodzieżą problem przemocy w rodzinie.

2. Prokuratura Rejonowa Radom – Wschód i Prokuratura Rejonowa Radom – Zachód

W ramach codziennych dyżurów prokuratorskich, z uwagi na stan epidemiczny, prokuratorzy przyjmują telefonicznie interesantów i udzielają im pomocy w zakresie uregulowań prawnych oraz kierują do specjalistycznych ośrodków zajmujących się przemocą w rodzinie.

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W 2021 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostało zgłoszonych 418 osób. Do leczenia zmotywowano 139 osób, 199 spraw zostało zawieszonych do pierwszej interwencji, 15 spraw zostało umorzonych, 364 osoby zostały skierowane na badania przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, z czego biegłe sądowne wydały 102 opinie. W 202 przypadkach GKRPA skierowała wnioski do Sądu Rejonowego, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Radomiu:

- 14 wniosków o wgląd w sytuację rodziny,
- 188 wniosków o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.

53 ofiary przemocy w rodzinie było motywowane do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy.

4. Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia w Sprawach Karnych oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich

Kuratorzy na bieżąco przesyłali informacje o każdym sprawcy przemocy w rodzinie pozostającym w postępowaniu wykonawczym do Wydziału Prewencji Policji Miejskiej w Radomiu. Pozwalało to na uzyskanie informacji na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie w Radomiu, tj. liczby sprawców, którzy zostali skazani na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub zostali warunkowo przedterminowo zwolnieni.

5. Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Radomiu

W 2021 roku były prowadzone działania mające na celu podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości wśród dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli, upowszechnienie informacji na temat zagrożeń związanych z przemocą w rodzinie oraz skutków prawnych związanych z naruszeniem przepisów prawa:

- obecność w widocznych miejscach na terenie szkoły plakatów dotyczących przemocy i agresji, a także miejsc, do których można się udać w razie problemów - „Niebieska Linia”, Telefon Zaufania Komendy Głównej Policji, Caritas Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Ośrodki Interwencji Kryzysowej itd.;
- propagowanie i przesłanie rodzicom materiałów w ramach kampanii „Kopiuj –wklej” (kampania społeczna realizowana w ramach Programu Ośłonowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”);
- udostępnienie rodzicom numerów telefonów „Niebieskiej linii” w celu uzyskania wsparcia, pomocy psychologicznej, informacji o możliwości uzyskania pomocy najbliższej miejsca zamieszkania, informacji o obowiązujących w Polsce przepisach i procedurach oraz o placówkach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- korzystanie z materiałów edukacyjnych organizacji pozarządowej Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”, która chroni dzieci przed krzywdzeniem;
- udostępnienie rodzicom i uczniom, poprzez stronę szkoły, „Poradnika prawnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie”;
- wdrażanie dzieci do kulturalnego zwracania się siebie, niekrzywdzenia, niedyskryminowania innych, spokojnego oczekiwania na swoją kolej, pracy na rzecz grupy, wspólnego dobra;
- współpraca z Krajową Izbą Radców Prawnych cykl spotkań „Od radców prawnych bajka ciekawa o obowiązkach dziecka i prawach!”;
- prowadzenie oddziaływań wychowawczych w zakresie wdrażania do poszanowania praw innego dziecka do wspólnej zabawy, do funkcjonowania w grupie, kształtowanie postaw tolerancji i szacunku dla innych, w myśl zasady „inny nie znaczy gorszy”;

- udział w akcji społecznej „*Szkoła od nowa*” – po powrocie uczniów do szkoły, celem wsparcia i niwelowania lęku i poczucia zagrożenia oraz określenia indywidualnych możliwości edukacyjnych uczniów;
- rozmowy o prawach dzieci, zapoznanie z fragmentami Konwencji Praw Dziecka, zapoznanie z instytucjami stojącymi na straży praw dziecka, wyjaśnienie dzieciom czym się zajmuje Rzecznik Praw Dziecka, podanie dzieciom numeru telefonu zaufania, pod który zawsze mogą zadzwonić, gdy dzieje im się jakaś krzywda, uświadomienie dzieciom, że trzeba reagować, gdy widzimy zło, przemoc, agresję kierowaną na drugiego człowieka ;
- opracowanie i udostępnianie informacji dla rodziców i nauczycieli na temat funkcjonowania poradni on-line „*Zawsze jest jakieś wyjście*”;
- organizacja akcji charytatywnych wspomagających pożądane postawy społeczne;
- udział dzieci w projekcie edukacyjnym: „*Emocje*” – uświadomienie dzieciom konieczności reagowania na nieprawidłowe zachowania wynikające z emocji;
- realizacja programu profilaktycznego, wychowawczego i socjoterapeutycznego „*Spójrz inaczej*”;
- zajęcia w klasach dotyczące radzenia sobie w sytuacjach trudnych, radzenia sobie ze stresem;
- przeprowadzenie badania ankietowego „*Poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły*”;
- zorganizowanie akcji szkolnej „*Nie widać mnie, ale wszystko u mnie OK*”;
- realizacja szkolnego projektu „*Szkolne Koło Mediatora*” - działania interwencyjne i mediacyjne;
- realizowanie na terenie szkoły wśród uczniów, rodziców, nauczycieli programu wsparcia zdrowia psychicznego: „*Myślę pozytywnie*” współpraca z Instytutem Edukacji Pozytywnej;
- podnoszenie kompetencji pedagogicznych rodziców podczas zebrań grupowych z rodzicami;
- konsultacje i indywidualne rozmowy wspierające dla rodzin potrzebujących pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- współpraca ze Stowarzyszeniem KARAN, konsultacje problemów uczniów i ich rodzin;
- realizacja programu „*Empatyczna Klasa*”;
- opracowanie w zespołach klasowych Katalogu Niepożądanych Zachowań na terenie szkoły – promowanie właściwych reakcji na zachowania innych osób, norm zachowania, kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy;
- opracowanie porad i wskazówek przez psychologa i pedagoga na temat „*Jak sobie radzić z agresją i przemocą w domu w warunkach pandemii*”;
- realizacja programu profilaktycznego „*Spójrz inaczej na agresję*” - promowanie właściwych wzorców zachowania, radzenia sobie z emocjami, rozwiązywania konfliktów rówieśniczych bez użycia agresji;
- realizacja programu edukacyjno- wychowawczego „*Myślę, czuję, rozumiem i wiem, jak wyrażać swoje emocje*”, mającego na celu m.in.: ukierunkowanie rozwoju społeczno- emocjonalnego dzieci, kształtowanie osobowości dziecka, rozwijanie

- umiejętności rozwiązywania problemów emocjonalnych, budowanie pozytywnego obrazu siebie i świata, nabywanie umiejętności rozwiązywania problemów i sytuacji trudnych, rozwijanie poczucia świadomości własnego ciała;
- prowadzenie bazy adresów placówek wspomagających w sytuacji problemu przemocy rodzinnej;
 - realizacja programu Sanford Harmony - przygotowywanie dzieci do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne;
 - realizacja programów profilaktyczno-wychowawczych: „O agresji inaczej”, „Naucz się mówić NIE” oraz projekcja filmu „Przemoc i agresja, jak się jej przeciwstawić”;
 - uwzględnianie tematyki dot. przeciwdziałania przemocy w miesięcznych planach pracy opiekuńczo-wychowawczo-kształcącej;
 - wprowadzenie w każdej grupie *Kodeksu Przedszkolaka*”;
 - organizowanie zabaw kształtujących postawy prospołeczne, w tym asertywne;
 - prowadzenie ścisłej współpracy z rodzicami dzieci, które przejawiają zachowania agresywne;
 - ujednolicanie oddziaływań wychowawczych przedszkola i rodziny dziecka;
 - profilaktyka przemocy w postaci edukacji uczniów o ich prawach i obowiązkach (Konwencja o prawach dziecka UNICEF) – zwiększenie samoświadomości dzieci oraz uświadomienie im ich praw, zwiększenie wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy
 - w sytuacjach przemocy domowej (w tym telefon zaufania), odpowiedzialność karna nieletnich i cyberprzemoc – zajęcia zorganizowane przy współudziale Komendy Wojewódzkiej w Radomiu;
 - oddziaływania profilaktyczne na lekcjach wychowawczych – zajęcia kształtujące prawidłowe relacje międzyludzkie, także w rodzinie, budowanie porozumienia w grupie, atmosfery zaufania, prowadzone przez wychowawców oraz psychologa i pedagoga szkolnego, promowanie prawidłowych wzorców rodzinnych, zajęcia reintegracyjne celem uniknięcia napięć wynikających z panującej pandemii COVID-19;
 - realizacja drugiej edycji projektu w ramach *Olimpiady Zwolnieni z Teorii* na temat zdrowia psychicznego oraz profilaktyki przemocy seksualnej;
 - uwrażliwienie nauczycieli na symptomy przemocy względem dziecka- ślady pobicia, siniaki, zasinienia, zadrapania na ciele;
 - udzielanie wsparcia psychologicznego osobom niezaradnym życiowo;
 - realizacja projektu *Stop przemocy*;
 - kontynuowanie idei programu *Szkoła bez przemocy*;
 - udział dzieci w konkursach o tematyce związanej z uzależnieniami i zdrowym stylem życia;
 - upowszechnianie informacji na temat zagrożeń związanych z przemocą w rodzinie oraz skutków prawnych związanych z naruszaniem przepisów prawa;
 - badania diagnostyczne przy współudziale Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Radomiu dotyczące poziomu stresu i lęku u uczniów wywołanego sytuacją pandemii i powrotem do nauki stacjonarnej;

- realizacja tematyki przeciwdziałania przemocy zawartej w Szkolnych Programach Profilaktyczno-Wychowawczych;
- działalność anonimowej skrzynki zaufania na terenie szkoły;
- uświadamianie rodzicom obowiązków wynikających z rodzicielstwa;
- realizacja programu *My dzieci mamy swoje prawa* opracowanego w oparciu o Konwencję Praw Dziecka, którego założeniem jest min. Kształtowanie u dzieci świadomości nietykalności cielesnej, czy przemocy psychicznej;
- realizacja programu *Bezpieczny Internet i Nie jestem hejterem* ;
- spotkanie z seksuologiem na temat współczesnych zagrożeń młodzieży w świecie wirtualnym;
- Skrzynki Bezpieczeństwa dla uczniów i rodziców działające na terenie szkół;
- współpraca ze świetlicą środowiskową ARKA;
- w ramach realizacji programu nauczania z poszczególnych edukacji nauczyciele uwzględniali tematykę dotyczącą ochrony bezpieczeństwa, profilaktyki uzależnień (alkoholizm, narkomania), uzależnień od internetu, hazardu, cyberprzemocy, fonoholizmu itp. wśród dzieci i młodzieży, ochrony dziedzictwa narodowego, przeciwdziałania przemocy.

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kierunki działań:

- Realizacja zadań przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.
- Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez finansowanie:
 - punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
 - Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
 - terapii indywidualnej i grupowej dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i rodzinnego,
 - lokalnego telefonu zaufania.
- Współpraca podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz ośrodkach interwencji kryzysowej.

- Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez tworzenie odpowiednich warunków przesłuchań, m.in. przyjazne pokoje.
- Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w trybie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Powyższe działania były realizowane przez:

1. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia

W 2021 roku zaplanowane zostały cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego w dniach 24 marca, 9 czerwca, 29 września i 8 grudnia. Z uwagi na stan epidemii COVID – 19 spotkanie w dniach 24 marca zostało odwołane. Pozostałe spotkania odbyły się w rygorze sanitarnym zgodnie z obowiązującymi w obecnym czasie obostrzeniami. Członkowie Zespołu starali się wspólnie wypracować lokalną strategię przeciwdziałania przemocy w rodzinie, otrzymywali informacje o realizacji procedury, ilości powołanych grup roboczych, problemach związanych z realizacją procedury zgłaszanych przez członków grup roboczych, poruszano sprawy różne, dokonywano oceny skuteczności dotychczas podejmowanych działań, dokonywano ustaleń dotyczących zasad współpracy pomiędzy członkami grup roboczych, zgodnie z Anekssem do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia wprowadzającym tryb postępowania Zespołu Interdyscyplinarnego i stałych grup roboczych z uwagi na wystąpienie sytuacji nadzwyczajnych, jak np. stan epidemii.

2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Jednym z najważniejszych celów pomocy społecznej jest zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których osoby i rodziny nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna jest udzielana ze szczególnym uwzględnieniem przypadków przemocy w rodzinie. Działania z zakresu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie, obsługa techniczno – administracyjna Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia oraz realizacja procedury „Niebieskie Karty” w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej nadal podejmowane są przez Zespół Przeciwdziałania Przemocy. Do podstawowych zadań pracowników socjalnych należało prowadzenie pracy socjalnej w ramach, której podejmowali oni czynności związane z udzieleniem wsparcia osobom doświadczającym przemocy. Praca socjalna w tym zakresie to przede wszystkim działania jakie podejmuje pracownik socjalny wywiązując się z uzgodnień dokonanych w trakcie pracy w grupie roboczej. Zadaniem pracowników socjalnych jest nie tylko monitorowanie środowiska w celu zapobiegania nieprawidłowości, ale również wzmocnienie jakiegoś udziału ofierze przemocy. Ponieważ MOPS jest jednocześnie placówką poradnictwa specjalistycznego do dyspozycji ofiar przemocy są również zatrudnieni psycholodzy, którzy udzielali wsparcia i prowadzili indywidualne poradnictwo z osobami doświadczającymi przemocy. Z uwagi na stan epidemii COVID – 19 wszystkie działania były podejmowane z zachowaniem istniejących obostrzeń i reżimu sanitarnego. Pracownicy

Zespołu pozostawali w stałym kontakcie telefonicznym z osobami doznającymi przemocy, organizowali spotkania grup roboczych w formie telefonicznych połączeń konferencyjnych z udziałem dzielnicowego i osób zainteresowanych, monitorowali rodzinę w jej miejscu zamieszkania.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2010 roku o przeciwdziałaniu przemocy i z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie **procedury „Niebieskie Karty”** oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” MOPS zapewniał obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego i realizował procedurę „Niebieskie Karty”.

W 2021 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie **645** formularzy „Niebieska Karta – A”, z czego:

- **628** procedur „Niebieskie Karty” zostało przekazanych do Stałych Grup Roboczych celem podjęcia stosownych działań;
- **10** procedur zostało przekazanych do gmin właściwych miejscowo ze względu na miejsce zamieszkania pokrzywdzonych osób;
- w **7** przypadkach działania były podejmowane w ramach współpracy w oparciu o formularz „NK – D” z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Spośród **628** procedur „Niebieskie Karty” między innymi:

- **85** formularzy „Niebieska Karta - A” zostało przekazano do wykorzystania w działaniach podejmowanych w rodzinie w ramach już funkcjonującej grupy roboczej (ponownie podpisany formularz „Niebieska Karta – A” w trakcie pracy grupy roboczej);
- w **48** przypadkach została po raz kolejny wszczęta procedura „Niebieskie Karty” w rodzinie, pomimo już zakończonego postępowania;
- **9** procedur „Niebieskie Karty” zostało wszczętych wzajemnie przez członków rodziny;
- **41** procedur „Niebieskie Karty” dotyczyło przemocy wobec dzieci, w **42** przypadkach procedura „Niebieskie Karty” dotyczyła przemocy także dzieci obok osób dorosłych;
- **17** procedur „Niebieskie Karty” dotyczyło osób powyżej 67 roku życia.

Podmiotami wszczynającymi procedurę „Niebieskie Karty” w 2021 roku były:

- Policja – 564
- Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej – 60
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 1
- Oświata - 9
- Ochrona zdrowia – 1.

Zgodnie z Regulaminem Zespołu Interdyscyplinarnego przy Zespole Przeciwdziałania Przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują Stałe Grupy Robocze.

W skład stałych grup roboczych wchodzi pracownik socjalny, psycholog, dzielnicowy, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciel oświaty, służby zdrowia, kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych instytucji, specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z uwagi na stan epidemii COVID – 19, zgodnie z przyjętymi zmianami w Regulaminie Zespołu, spotkania grup roboczych są organizowane przy użyciu środków komunikacji w szczególności telefonicznego połączenia konferencyjnego, w którym uczestniczą pracownik socjalny, dzielnicowy oraz osoba zainteresowana. W 2021 roku odbyło się **1293** spotkań grup roboczych. Jedynie w miesiącu listopadzie stałe grupy robocze wróciły do pracy stacjonarnej. Jednak z uwagi na ponowny wzrost zachorowań na koronawirusa, grupy pracowały zdalnie.

W 2021 roku podczas spotkań grup roboczych zostało wypełnionych:

- **481** formularzy „Niebieska Karta – C”
- **501** formularzy „Niebieska Karta - D”.

Zakończono **592** procedury „Niebieskie Karty”:

- **537** na skutek ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy
- **55** wobec braku zasadności podejmowanych działań.

Art 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na pracownika socjalnego, obowiązek zabezpieczenia z rodziny dziecka w sytuacji zagrożenia jego zdrowia i życia. Decyzję taką pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem policji oraz lekarzem. W 2021 roku na podstawie art. 12 a zostało zabezpieczonych **15 dzieci z 8 rodzin**, w tym 5 dzieci zostało umieszczonych u innej osoby najbliższej niezamieszkałej wspólnie w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. - Kodeks kary, 5 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej i 5 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Ponadto w 2021 roku MOPS w Radomiu obsługiwał telefon zaufania **Radomską Pomoclinię 800 900 007**. Od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30 dyżur pełnili specjaliści pracownik socjalny, psycholog, pedagog, prawnik, którzy udzielili **49** porad głównie dotyczących zagadnień związanych ze świadczeniami rodzinnymi, w dalszej kolejności przemocy, problemów z uzależnieniem członka rodziny i problemów z zakresu prawa.

3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu realizował zadania związane z obszarem przemocy w rodzinie. Głównym zadaniem Ośrodka było pomaganie ofiarom przemocy domowej, polegające na podejmowaniu działań powodujących daleko idące zmiany wewnętrzne, które z kolei warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zachowania czy też zmiany życiowe. Jest to zadanie, które określa udaną pomoc czyli taką,

która doprowadza do całkowitego ustania przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2021 roku zapewniał kompleksową pomoc, na którą składały się interwencja kryzysowa, terapia, konsultacje i poradnictwo. Do OIK wpłynęło 1105 spraw:

Kategoria spraw wnoszonych do Ośrodka	2021 rok
Przemoc fizyczna i psychiczna	897
Molestowanie seksualne	8
Alkoholizm	145
Sprawy rozwodowe	36
Sprawowanie opieki nad dziećmi	24
Komunikacja w rodzinie	77
Sprawy socjalne	17
Zaburzenia emocjonalne dzieci i młodzieży	91
Inne:	
• próby samobójcze	31
• dzieci pozostawione bez opieki	5
• ucieczki z domu nieletnich	18
• wyrzucenie z domu	6
• dopalacze	16
• handel ludźmi	8

Ośrodek prowadził działalność ambulatoryjną oraz hostelową przeznaczoną dla kobiet z dziećmi poszkodowanymi na skutek przemocy w rodzinie. Interwencja kryzysowa dotyczyła zatrzymania aktów przemocy, udzielenia bezpiecznej formy pomocy ofiarom, a w niektórych przypadkach łączyła się z odizolowaniem ofiary od sprawcy i umieszczeniem jej w części hostelowej Ośrodka. W 2021 roku w części hostelowej przebywało 7 kobiet i 8 dzieci.

W każdym z przypadków trafiających do Ośrodka niezmiernie ważnym było dostrzeżenie problemu, potraktowanie go jako źródła cierpienia, zagrożenia oraz dysfunkcji człowieka i rodziny. Z różnych form pomocy indywidualnej skorzystało 1532 osoby:

- terapia psychodynamiczna - 16 osób;
- rozmowy terapeutyczne – 603 osoby;
- porady prawne – 548 osób;
- porady psychopedagogiczne - 288 osób;
- komunikacja w rodzinie – 77 osób.

Z specjalistycznego poradnictwa rodzinnego skorzystało 71 osób.

Indywidualne sesje terapeutyczne prowadzone były w przypadkach, w których konieczna było dogłębna analiza psychologiczna obejmująca zachowania, sytuację, źródła problemu oraz wzmocnienie poczucia własnej wartości ofiary i przywrócenia równowagi psychicznej, bez których ofiara nie byłaby w stanie poradzić sobie korzystając jedynie z form wsparcia grupowego, czy też instytucjonalnego.

W 2021 roku OIK prowadził telefon zaufania **19288**, jak również obsługiwał w godz. 15.30 – 21.00 Radomską Pomoc Linię **800 900 007**. Zgłoszono łącznie 288 spraw. Specjaliści dyżurujący w Ośrodku udzielili porad dotyczących aktualnych i potencjalnych problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Ta forma pomocy jaką jest telefon zaufania okazuje się istotna z uwagi na anonimowość. Ponadto w wielu przypadkach jest pierwszym krokiem ze strony ofiar przemocy w poszukiwaniu profesjonalnej pomocy.

4. Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – Caritas Diecezji Radomskiej

Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Caritas Diecezji Radomskiej, realizował w 2021 roku następujące działania:

I. prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, na które składały się

- poradnictwo i konsultacje psychologiczne/psychoterapeutyczne, które podjęło: 94 osoby (w tym: 76 Kobiet, 18 Mężczyzn) - pomogło osobom, które się zgłosiły w 2021 roku w oglądzie własnej sytuacji, także związanych z nią emocjonalnych i psychicznych przeżyć, dalej w ukierunkowaniu na właściwą formę pomocy adekwatną do możliwości i potrzeb osób, służyło podjęciu decyzji co do formy pracy tj. terapia wsparcia czy psychoterapia;
- poradnictwo i konsultacje prawne, które podjęło: 63 osoby (w tym: 44 Kobiety, 19 Mężczyzn) - pomogły osobom, które się zgłosiły w 2021 roku w rozeznaniu sytuacji prawnej dotyczącej problemu w jakim się osoby znalazły, posłużyły uświadomieniu osób co do przysługujących im praw, a także pokazały możliwości i środki prawne wyjścia z kryzysu, dodatkowo osoby zostały wsparte wiedzą prawną i mogły podjąć decyzję o podjęciu działań prawnych i zadbaniu o własną sytuację.

II. prowadzenie terapii, na które składały się:

- terapia wsparcia - wzmocniła możliwości osobiste osób, które zgłosiły się po taką pomoc w 2021 roku, dzięki temu mogły one wychodzić szybciej z roli ofiary i wprowadzać zmiany swojej sytuacji, osoby dzięki terapii wsparcia mogły także zmieniać swój stosunek do samych siebie na tyle by traktować siebie z szacunkiem i oczekiwać od innych traktowania z godnością, mogły także poczuć, że mają wpływ na zmianę sytuacji, w której tkwiły i podejmować te zmiany;
- psychoterapia (prowadzone metodą poznawczo-behawioralną, psychoanalityczną) - była procesem długotrwałej pracy, dzięki której osoby, które podjęły ten proces w 2021 roku, mogły dokonać wglądu we własne psychiczne funkcjonowanie i dostrzec przyczyny przeżywanych trudności emocjonalnych czy problemów z jakimi miały do czynienia od dawna bądź od jakiegoś czasu, ale w takich formach, że mocno utrudniały im życie i funkcjonowanie, udział w procesie psychoterapii posłużył temu,

że u osób mógł się rozpocząć proces naprawiania skutków emocjonalnych i psychicznych spowodowanych przemocą oraz mogło nastąpić wzmocnienie ich osobistego funkcjonowania dzięki rozpoznaniu przyczyn, rozumieniu ich, wydobyciu się z obciążeń psychicznych oraz podjęciu kontroli nad własnym życiem, co powodowało, że osoby zaczynały czuć się zdrowiej.

Niewątpliwie zdrowienie osób czy ich lepsze funkcjonowanie przekładało się na sprawniejsze bycie w rodzinie, prawidłowe relacje w rodzinie oraz pełniejsze sprawowanie funkcji rodzinnych. Terapię wsparcia oraz długoterminową psychoterapię odbyło: 94 osoby (w tym : 76 Kobiety, 18 Mężczyzn).

Ogółem na przestrzeni 12 miesięcy 2021 roku z w/w form pomocy oferowanych przez Ośrodek dla osób z doświadczeniem przemocy skorzystało 157 osób, (w tym 120 Kobiet, 37 Mężczyzn). Zespół specjalistów Ośrodka Wsparcia w 2021 roku poprowadził 1509 spotkań, w tym 1425 spotkania to sesje psychoterapeutyczne/sesje terapii wsparcia/poradnictwo psychologiczne, gdzie czas spotkania jest ustalony na 45-50 minut. Natomiast 84 to spotkania prawne w postaci konsultacji i poradnictwa, gdzie czas spotkania podyktowany jest potrzebą wniesioną przez osobę zgłaszającą sprawę, jednakże ok. 15-30 minut.

Realizacja w/w zadania publicznego w 2021 roku stanowiła ochronę i pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i przyczyniła się do specjalistycznego, profesjonalnego wsparcia mieszkańców naszego miasta, którzy z powodu różnych trudności emocjonalnych spowodowanych przemocą w rodzinie nie mogli czuć się zdrowo i bezpiecznie. Sięgając po pomoc rozpoznali możliwości wychodzenia z kryzysu, wsparli swoje osobiste umiejętności i zmotywowali się do tego by powodować dobry wpływ na swoje zdrowienie i dalsze godne życie. Jednocześnie warto podkreślić, że okres pracy Ośrodka w 2021 roku charakteryzowały dwie formy tzn uwagi na czas pandemii i wprowadzane obostrzenia tj. w formie „kontaktu na żywo” w gabinetach siedziby Ośrodka oraz o w kontakcie on-line – Whats App oraz telefonicznym. Praca Ośrodka w pandemii pokazała różne trudności emocjonalne, z którymi osoby się zmagaly, a które były nieobecne w momencie gdy osoba podejmowała psychoterapię. Charakterystyczne było pojawienie się dużej skali lęku i odczuwanego stanu bycia w zagrożeniu, stanu strachu, a czasem nawet paniki związanej z wprowadzeniem ograniczeń. Osoby przeżywały przeróżne trudności i to wymagało większego zaangażowania w proces choćby w postaci stałego dbania by sesje ze strony pacjenta były zawsze możliwe. Generalnie uzyskane siły w toku procesu terapeutycznego oraz psychoterapeutycznego przyczyniły się do wzmocnienia osobistego w funkcjonowaniu emocjonalnym i psychicznym oraz społecznym.

Zdecydowanie przestrzeń 12 miesięcy realizacji procesu terapii i psychoterapeutycznego w postaci cyklicznych cotygodniowych sesji dawała możliwość lepszego wypracowania zmiany i to bez względu na to czy była prowadzona na żywo czy też w kontakcie telefonicznym. Praca ta głównie służyła tworzeniu rozumienia sytuacji, w jakiej osoba się znajdowała, a możliwość stałego kontaktu z psychoterapeutą i odbywania cyklicznych sesji spowodowała zaistnienie oczekiwanych i wypatrywanych zmian. W efekcie prowadzonych działań osoby korzystające z dłuższego procesu miały zapewnione warunki dające przestrzeń do zwerbalizowania i odreagowania skumulowanego napięcia

emocjonalnego, lęku i przerażenia powstałego na skutek doświadczania zarówno wcześniejszych sytuacji kryzysowych jak również spowodowanych zaistnieniem pandemii. Proces pomagania pozwolił osobom na wydobywanie się z opresji różnych stanów emocjonalnych i psychicznych, które w ich poczuciu zaburzały dalsze ich funkcjonowanie.

Wartością dodaną pracy Ośrodka w okresie pandemii było to, że nowa forma czyli telefonicznych sesji psychoterapeutycznych czy on-line nie tylko mocno zafunkcjonowała, ale także okazała się bezpieczną, bliską i niezwykle wzmacniającą osoby, u których pojawiały się różne stany emocjonalno – psychiczne spowodowane wystąpieniem zagrożenia oraz obostrzeniami. Z pewnością wartością okazało się to, że osoby same organizowały się, czyli we własnych warunkach, by mogły mieć regularne i cykliczne telefoniczne czy on-line sesje terapeutyczne czy psychoterapeutyczne. Ich starania zarysowały się w realizacji tego działania bardzo dużym dbaniem o to by sesje z ich strony były zawsze możliwe, co miało wpływ na ich osobiste zdrowienie.

5. Specjalistyczna Poradnia Rodzinna „Domowe Ognisko” w Radomiu

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna „Domowe Ognisko” w Radomiu pomagała osobom, małżeństwom i rodzinom w wychodzeniu z kryzysowych sytuacji. Udzielała wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego. Prowadziła terapię indywidualną, małżeńską, rodzinną. Prowadziła także kursy, szkolenia i konferencje, ukazując wartość małżeństwa i rodziny w perspektywie dobra małżonków, dzieci i krewnych.

W ramach pracy w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej „Domowe Ognisko” w roku 2021 w bezpośrednich rozmowach udzielono 698 porad. Ponadto udzielono 22 porady drogą elektroniczną i około 90 porad drogą telefoniczną. Z porad skorzystało 428 osób, w tym 55 małżeństw i 18 rodzin. Przeprowadzono 176 terapii indywidualnych, 92 terapie małżeńskie, 12 terapii rodzinnych oraz 2 terapie grupowe. Zorganizowano 10 grup wsparcia.

Głównymi problemami, z którymi spotykali się poszczególni specjaliści były:

- różnego rodzaju uzależnienia: alkohol, narkotyki, hazard, internet,
- przemoc fizyczna, ekonomiczna, psychiczna, seksualna wobec współmałżonka, dzieci;
- nieradzenie sobie ze stresem,
- bezrobocie, bezradność w znalezieniu nowej pracy, złe relacje w pracy,
- bezdomność,
- niewłaściwa komunikacja między małżonkami, niewłaściwe relacje między rodzicami a dziećmi,
- wtrącanie się do małżonków osób trzecich, szczególnie rodziców i teściów,
- trudności w odbudowaniu relacji w rodzinie w czasie wychodzenia z kryzysów,
- zdrady i trudności w wychodzeniu z kryzysów po zdradzie małżeńskiej,
- problemy około rozwodowe,
- bezradność w budowaniu właściwych relacji między małżonkami i dziećmi,
- niedojrzałość psychiczna, emocjonalna do pełnienia ról małżeńskich i rodzicielskich,

- problemy wychowawcze w szkole,
- problemy związane z epidemią COVID - 19.

6. Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN

Stowarzyszenie KARAN realizuje programy na rzecz rodzin, w których występuje przemoc. Podejmował działania w postaci indywidualnych konsultacji pedagogicznych, psychologicznych, rodzinnych, terapii uzależnień i współuzależnienia, psychoterapii indywidualnej, grupy rozwoju osobistego, warsztatów psychospołecznych, zajęć informacyjno – edukacyjnych. Najistotniejszym działaniem było zapewnienie dostępu do szeroko rozumianego poradnictwa specjalistycznego w obszarze zdrowia psychicznego, z którego mogły skorzystać osoby i rodziny wymagające wsparcia. Z uwagi na stan epidemii COVID – 19 i wprowadzane obostrzenia w sferze życia publicznego, działania zostały zrealizowane za pomocą teleporad i komunikatorów internetowych. Poprzez podjęte działania nastąpiła poprawa funkcjonowania społecznego i psychicznego beneficjentów, ograniczone zostało podejmowanie zachowań ryzykownych takich jak używanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zminimalizowano zachowania agresywne.

7. Stowarzyszenie MONAR

Stowarzyszenie prowadzi poradnię dla osób uzależnionych i ich rodzin. Podczas prowadzenia terapii pacjenci otrzymują informację o negatywnych konsekwencjach stosowania przemocy. Poprzez psychoterapię uczą się kontroli nad agresywnymi zachowaniami, umiejętności prospołecznych. W poradni osoby uzależnione bądź członkowie ich rodzin uzyskiwali wsparcie w motywacji i podejmowaniu dalszych działań umożliwiających poprawę, jakości ich życia. Ponadto poradnia rozpowszechnia informacje o instytucjach i możliwościach otrzymania pomocy przez osoby doświadczające i stosujące przemoc. Z pomocy poradni skorzystało 65 osób, przeprowadzono 102 porady indywidualne oraz 25 porad telefonicznych. Zrealizowano łącznie 150 godzin zajęć.

8. Stowarzyszenie „Kobiety dla Radomia”

Do Specjalistycznej Poradni Rodzinnej zgłosiło się 15 kobiet, ofiar przemocy domowej, które otrzymały wsparcie psychologiczne zarówno poprzez kontakt indywidualny, jak i telefoniczny – 10 teleporad. Z uwagi na stan epidemii COVID – 19 nie udało się utworzyć grupy wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą.

9. Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy parafii pw. św. Stefana w Radomiu

Parafia pw. św. Stefana w Radomiu przy ul. Idalińskiej 32 B od kilku lat w ramach współpracy z Gminą Miasta Radomia prowadzi Specjalistyczną Poradnię Rodziną. Jednym z aspektów działania Poradni jest udzielanie pomocy osobom, które są ofiarami przemocy

domowej, pozostają w toksycznych związkach i niekorzystnych środowiskach wychowawczych, a także ponoszą liczne negatywne konsekwencje tych relacji. W Poradni były prowadzone rozmowy indywidualne, konsultacje i wywiady psychologiczne, diagnozy terapeutyczne, doradztwo indywidualne. W 2021 roku udzielono 75 porad, z czego 25 z nich dotyczyły problemu przemocy. Porad udzielali specjaliści z zakresu: prawa, terapii uzależnień, psycholog, pedagog.

10. Stowarzyszenie na rzecz wspierania rodzin „Nowe Perspektywy”

W ramach prowadzenia Centrum Wspierania i Edukacji Rodzin przeprowadzono szereg działań w tym:

- Porady i konsultacje specjalistyczne – psychologa, psychiatry, terapeuty uzależnień i współuzależnień, terapeuty rodzinnego, socjoterapeuty, pedagoga, prawnika - 497 konsultacji i porad.
- „Szkoła dla rodzin” - spotkania grup wsparcia oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodzin borykających się z trudnościami m.in: ze względu na problemem alkoholowy, przemoc, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ze względu na uzależnienia od środków odurzających, jak i uzależnienia behawioralne. Odbyło się 6 spotkań.
- Szkolenia, prelekcje i warsztaty – zajęcia edukacyjne, podnoszące kompetencje społeczne oraz wychowawczo – opiekuńcze dla dorosłych i dla dzieci, organizowane dla różnorodnych grup odbiorców: rodzice, uczniowie, wychowawcy i nauczyciele, pracownicy socjalni itp. Odbyły się 3 szkolenia.

W ramach zadania „Teraz Twój Ruch ! - aktywny i odważny senior” zaplanowano kilka równorzędnie odbywających się działań, w celu zapobiegania poczuciu osamotnienia i depresji osób starszych oraz radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, w tym w sytuacjach o charakterze przemocowym.

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Kierunki działań:

- Opracowanie, realizacja oraz dofinansowywanie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Rozpowszechnianie informacji na temat podmiotów realizujących program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
- Kierowanie wniosków do sądu o kierowanie osób skazanych za przemoc w rodzinie do udziału w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.
- Monitoring udziału osób stosujących przemoc w oddziaływaniach korekcyjno –

- edukacyjnych, badanie skuteczności udziału w programie przez okres 3 lat.
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty
 - Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
 - Realizowanie wyroków sądowych dotyczących przymusu leczenia osób uzależnionych, u których występuje zjawisko przemocy.
 - Podejmowanie działań w zakresie izolacji sprawcy od ofiary poprzez zastosowanie środków zapobiegawczych w postaci nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się, dozoru policyjnego, tymczasowego aresztu.
 - Skuteczna reakcja na ponowne stosowanie przemocy wobec najbliższych przez osoby uprzednio skazane przez sąd poprzez występowanie z wnioskiem do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo odwołania warunkowego zwolnienia.
 - Współdziałanie pomiędzy służbami w zakresie wymiany informacji dotyczących monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.

Powyższe działania były realizowane przez:

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2021– 2025 został przyjęty do realizacji uchwałą Nr LIII/472/2021 Rady Miejskiej w dniu 22 lutego 2021 roku. Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej stanowi integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jaki funkcjonuje na terenie Gminy Miasta Radomia. Jego zadaniem jest uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców.

Gmina Miasta Radomia w 2021 roku prowadzenie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie powierzyła osobom fizycznym - Pani Petroneli Duda i Panu Tomaszowi Lutka. Zajęcia korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy domowej w 2021 roku były realizowane w jednej edycji. W programie wzięło udział 10 sprawców przemocy domowej. Zajęcia obejmowały 12 sesji grupowych (42 godziny), a także 20 godzin konsultacji indywidualnych, odbywały się w X LO w Radomiu przy ulicy Prażmowskiego 37.

Celem prowadzonych zajęć było:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc i jakie są formy przemocy,
- uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- rozpoznawanie przez uczestników sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającego użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie,
- nauka korzystania z pomocy innych ,
- nauka umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,

- praca ze złością.

Uczestnicy zajęć otrzymali wiedzę na temat tego, czym jest przemoc i jakie są jej formy. Pracowali nad uzyskaniem świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich. Uczyli się rozpoznawać i nazywać sygnały ostrzegawcze zapowiadające zachowania przemocowe. Każdy z uczestników pracował nad przygotowaniem indywidualnego „planu bezpieczeństwa” mającego zapobiegać użyciu siły i przemocy w przyszłości. Uczestnicy poznali i uczyli się nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie bez użycia siły i przemocy oraz partnerskiego układania stosunków w związku i w rodzinie. Otrzymali wiedzę i uczyli się konstruktywnego – wolnego od agresji – wyrażania trudnych uczuć (zwłaszcza złości). Uzyskali informacje na temat miejsc, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc, jak się o taką pomoc zwracać i jak z niej w przyszłości korzystać. Najbardziej widoczne efekty oddziaływań psychokorekcyjnych przynosi systematyczna wielogodzinna edukacja osób stosujących przemoc w rodzinie, ich praca nad rozpoznawaniem własnych zachowań przemocowych, a zwłaszcza edukacja dotycząca norm prawnych i społecznych odnoszących się do relacji między ludźmi oraz konsekwencji ich naruszenia poprzez przemoc. Jest to praca ze stereotypami – mitami - związanymi z przemocą, na których opiera swoje „alibi” sprawca. Miarą efektywności oddziaływań jest stopień przepracowania przez sprawcę tych stereotypów, stopień ich dekonstrukcji pod wpływem oddziaływań korekcyjnych na forum grupy. Podobnie jak w latach ubiegłych, efekt zajęć był widoczny już po pierwszym miesiącu spotkań z grupą sprawców. Wiedza na temat przemocy i jej konkretnych form, jaką sprawca uzyskuje w pierwszym miesiącu zajęć, systematycznie koryguje jego przekonania na temat własnych zachowań. To, co uważał za „normalne” staje się na skutek przeprowadzonej korekty – przemocą i przestępstwem. Poczynając od drugiego miesiąca, można już mówić o pewnego rodzaju współpracy uczestników z terapeutami prowadzącymi zajęcia, obserwuje się u uczestników coraz większe zaufanie do prowadzących. Sprawca już nie zaprzecza przemocy, coraz rzadziej usprawiedliwia swoje zachowanie, zaczyna pracować nad swoimi problemami, bierze odpowiedzialność za własne zachowania przemocowe. Każdorazowy „nawrót” przekonań przemocowych, próba usprawiedliwiania aktu przemocy postawą ofiary, jest na bieżąco poddawana korekcji przez prowadzących zajęcia. Schematy mentalne sprawcy ulegają dekonstrukcji w obecności innych uczestników. Sprawca nie może już dłużej bronić swoich przemocowych przekonań. Praca nad przemocą polega na tym, że piętnuje się zachowania przemocowe, a nie osobę sprawcy. Odnoszenie się z szacunkiem do sprawcy, a jednocześnie konsekwentne potępienie dla przemocy jest modelowaniem u sprawcy postawy szacunku dla drugiego człowieka, gdy sprawca doświadcza tego szacunku w stosunku do siebie. Przekonuje się, że to nie on jest „zły”, lecz „złe” są jego zachowania. Przynosi to szybko efekty w postaci zaufania uczestników do nowo nabywanych przez nich umiejętności właściwego współżycia z ludźmi.

Ponadto działania wobec sprawców przemocy są podejmowane przez pozostałych partnerów:

1. Komenda Miejska Policji w Radomiu

W 2021 roku w odbywających się grupach roboczych, także w formie telefonicznego połączenia konferencyjnego, udział brali dzielnicowi, którzy na mocy aneksu do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego zostali wyznaczeni do kontaktu z osobą stosującą przemoc (tzw. opiekun osoby stosującej przemoc). Dzielnicowi realizowali przydzielone im zadania, monitorowali sytuację w rodzinie, rozmawiali ze sprawcą przemocy informując o odpowiedzialności karnej. Na kolejnych spotkaniach grup roboczych przedstawiali spostrzeżenia dotyczące monitorowanej rodziny. Grupy robocze kierowały sprawców przemocy na zajęcia korekcyjno – edukacyjne. Ponadto policjanci KMP Radom stosowali środki zapobiegawcze w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie w postaci nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Powyższe środki wydawane są na okres 14 dni z możliwością jego przedłużenia przez sąd. W przypadku odmowy przyjęcia takiego „nakazu” lub „zakazu” przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, doręczenie zobowiązania uważane jest za dokonane. Jednocześnie wprowadzono sankcje dla osób nie przestrzegających powyższych środków – kara aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny.

2. Prokuratura Rejonowa Radom – Wschód i Prokuratura Rejonowa Radom – Zachód

Realizując ustawowe zapisy podejmowano zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w toku prowadzonych 165 postępowań o przestępstwo z art. 207 kk, w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zastosowane zostały środki zapobiegawcze w postaci:

- nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym w 27 postępowaniach;
- zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego w 32 postępowaniach;
- zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym w 30 postępowaniach;
- tymczasowego aresztu w 10 postępowaniach.

W ramach działalności poza karnej został skierowany do sądu 1 wniosek o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz 41 wniosków o pozbawienie władzy rodzicielskiej w oparciu o przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Ponadto Prokuratury Rejonowej udostępniają dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także dane z zakresu realizowanych przez nie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. W tym zakresie Prokuratury Rejonowe współpracują z Prezydentem Miasta Radomia, który to podmiot przesyła do jednostek dane teleadresowe instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia w Sprawach Karnych

Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu KSS wykonujący orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego w Radomiu w okresie od stycznia do grudnia 2021 roku realizowali zadania Programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom poprzez:

- współpracę z podmiotem, który prowadził programy korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy na terenie miasta Radomia,
- wymianę informacji, przekazanie wszystkim kuratorom zawodowym i społecznym informacji dotyczących terminów realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego w 2021 roku,
- mobilizowanie i kierowanie do udziału w zajęciach osób stosujących przemoc wobec najbliższych,
- monitorowanie przebiegu uczestnictwa poprzez wymianę informacji z osobami prowadzącymi zajęcia,
- występowanie do sądu z wnioskami w przedmiocie ustanowienia obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.

4. Areszt Śledczy w Radomiu

Od stycznia do grudnia 2021 roku w Areszcie Śledczym w Radomiu realizowano program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie „Stop przemoc, druga szansa”, w którym uczestniczyło 10 osadzonych.

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomiu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała następujące działania wobec sprawców przemocy:

- **139 osób** zmotywowano do podjęcia leczenia odwykowego.
- **364 osoby** skierowano na badania przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
- Wystąpiono w **14 przypadkach** o wgląd w sytuację rodziny skierowane do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Radomiu.
- Skierowano **188 wniosków** do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Radomiu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- **49 sprawców** przemocy motywowano do udziału w programie korekcyjnym.

6. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu realizuje zadania związane z obszarem przemocy w rodzinie. Świadczy pomoc ofiarom przemocy domowej polegającą na podejmowaniu działań powodujących daleko idące zmiany wewnętrzne, które z kolei

warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zachowania czy też zmiany życiowe, mające na celu całkowite ustanie przemocy. Prowadzona interwencja kryzysowa obejmowała działalność ambulatoryjną i hostelową, prowadzono specjalistyczne poradnictwo, terapię, mediację. Ww. działania są podejmowane w stosunku do ofiar przemocy. Natomiast w stosunku do sprawców przemocy działania Ośrodka polegają na:

- informowaniu o konsekwencjach działań przemocowych,
- informowania organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- kierowaniu wniosków do Sądu Rejonowego w Radomiu, III Wydział Rodzinny i Nieletnich o wgląd w sytuację rodziny,
- kierowaniu sprawców celem podjęcia leczenia odwykowego.

7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku MOPS w Radomiu zajmuje się obsługą administracyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia. Przy Zespole Przeciwdziałania Przemocy funkcjonują **Stałe Grupy Robocze, których spotkania w warunkach epidemii odbywają się w formie telefonicznych połączeń konferencyjnych z udziałem pracownika socjalnego, dzielnicowego i osoby zainteresowanej.** Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. NR 209, poz. 1245) osoby podejrzane o stosowanie przemocy są wzywane przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego do zgłoszenia się na posiedzenie grupy roboczej. Aneks do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego upoważnił Naczelników Wydziałów Prewencji do wystosowywania powyższych wezwań na spotkania do Zespołów Dzielnicowych KP I, KP II, KP III. Dzielnicowi, którzy na mocy aneksu do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego zostali wyznaczeni do kontaktu z osobą stosującą przemoc (tzw. opiekun osoby stosującej przemoc) rozmawiali ze sprawcą przemocy informując o odpowiedzialności karnej. Niemniej członkowie grupy roboczej nadal nie dysponują żadnymi narzędziami pozwalającymi na zmobilizowanie sprawcy do udziału w spotkaniach, a tym bardziej do podjęcia działań, ustalanych w ramach indywidualnych planów pomocy rodzinie, jak podjęcie leczenia odwykowego czy udział w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

8. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

Poradnia realizuje program terapii dotyczący sprawców przemocy oraz ofiar przemocy podczas sesji indywidualnych i grupowych. Na zajęciach grupowych z destrukcji pacjenci otrzymują wiedzę o zjawisku przemocy.

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących

działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel: Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- Opracowanie i realizacja szkoleń kierowanych do służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia.
- Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – superwizja, coaching, grupy wsparcia, pomoc psychologiczna.

Powyższe działania były realizowane przez:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Pracownicy socjalni Zespołu Przeciwdziałania Przemocy brali udział w konferencjach oraz w szkoleniu z zakresu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Z uwagi na obostrzenia wynikające ze stanu epidemii szkolenie odbyło się w formie online.

2. Komenda Miejska Policji w Radomiu

Policjanci w 2021 roku uczestniczyli w video-konferencjach dotyczących „Realizacji zadań wynikających z procedury „Niebieskie Karty”, jak również w spotkaniach online dotyczących zmian wprowadzonych ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 roku o zmianie ustawy – **Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw**, na podstawie, której Policja otrzymała nowe uprawnienia w zakresie możliwości wydania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie **nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia** lub zastosowania **zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia**. Jest to nowe „narzędzie”, które będzie można wykorzystać w reakcji na zjawisko przemocy w rodzinie. Wspomnieć należy, że „nakaz” lub „zakaz” nałożony przez funkcjonariusza będzie obowiązywał przez okres 14 dni, z możliwością przedłużenia czasu jego obowiązywania przez sąd. W tym czasie osoba dotknięta przemocą w rodzinie będzie mogła podjąć decyzję o dalszym sposobie postępowania, w tym o możliwości złożenia żądania, by sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub nakazania zbliżania się do mieszkania i jego otoczenia, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Zaznaczyć należy, że mimo odmowy przyjęcia takiego nakazu lub zakazu przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, doręczenie zobowiązania uważane będzie za dokonane. Wraz z nadaniem nowego uprawnienia Policji należy wspomnieć, że ustawodawca przewidział sankcje dla osób, które nie będą stosować się do wydanego m. in. przez Policję zakazu i nakazu. Nowelizacja ustawy z dnia 20 maja 1970 roku – *Kodeks wykroczeń* – zakłada bowiem dodanie nowego typu czynu zabronionego (art. 66b kw),

przewidującego karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny za niezastosowanie się do wydanego m. in. Policję, nakazu i zakazu. Jednocześnie dla wzmocnienia skuteczności tego rozwiązania, przewidziano nowelizację ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku – *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* polegającą na **zastosowaniu trybu przyspieszonego wobec sprawców tego wykroczenia.**

3. Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia w Sprawach Karnych oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich

Kuratorzy byli uczestnikami szkoleń online z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Radomiu

Pracownicy oświaty brali udział w szkoleniach:

- Program *Szkoła Pozytywnego Myślenia*;
- szkolenie dla nauczycieli i wychowawców w zakresie wszczynania procedury „Niebieskiej Karty”, w ramach której są podejmowane działania z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie;
- 18. Ogólnopolskiej Konferencji „Dziecko Pokrzywdzone Przystępstwem - kampania profilaktyczna Pandemia Przemocy kierowana do uczniów i rodziców;
- cykl szkoleń tematycznych z zakresu psychoedukacji;
- Program profilaktyczny *Program Domowych Detektywów*;
- Jak udzielić pierwszej pomocy psychologicznej osobie w trudnej lub kryzysowej sytuacji życiowej? (Instytut Pozytywnej Terapii Kryzysu);
- Przełamać tabu – analiza zjawiska przemocy seksualnej oraz zachowań o podłożu samobójczym;
- Problemy wychowawcze i emocjonalne dzieci z rodzin niepełnych i rekonstruowanych;
- ABC emocji, czyli jak rozmawiać z dzieckiem o emocjach?;
- Agresywne dziecko w grupie-metody socjoterapeutyczne;
- Jak pomóc dziecku oswoić złość, aby wesprzeć jego rozwój społeczno-emocjonalny?;
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie;
- Profilaktyka uzależnienia od substancji psychoaktywnych dzieci i młodzieży jako zadanie szkoły;
- Jak poradzić sobie z trudnościami emocjonalno - społecznymi uczniów po powrocie do szkoły?;
- Wpływ pandemii na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży;
- MBCT – koło ratunkowe w depresji i zaburzeniach rozwoju;
- Empatia dla siebie – czyli o radzeniu sobie ze stresem okiem psychologa;
- Odpowiedzialność prawna uczniów – co powinien o tym wiedzieć nauczyciel ;
- Cyberpułapki - wyzwania nowoczesnej edukacji;

- Uczeń bezpieczny w sieci – jak przeciwdziałać zagrożeniom online. Kiedy i jak reagować;
- Praca nad trudnym zachowaniem u osoby z ASD;
- “We are all special – Inclusion and support o students with special needs in and out of the classroom” Barcelona w ramach programu ERASMUS;
- Jak wyciszyć grupę – zabawy i ćwiczenia wyciszające ;
- Zaburzenia depresyjne i lękowe u dzieci i młodzieży- co nauczyciel wiedzieć powinien
- Jak rozmawiać z uczniami o „Squid game’?
- Konferencja z sędzią Anną Marią Wesołowską na temat *Nowe formy profilaktyki zintegrowanej w świetle współczesnych zagrożeń dzieci i młodzieży*;
- Jak wspierać przez telefon dzieci i młodzież. Specyficzne umiejętności w kontakcie zdalnym;
- Praca z uczniem wymagającym większego wsparcia;
- Przyczyny niegrzecznych zachowań dzieci.

Podsumowanie

Rok 2021 to kontynuacja trudnego czasu epidemii COVID – 19 i wprowadzanych w związku z tym obostrzeń i ograniczeń. Zamknięcie w domach, ograniczenia wprowadzone w działalności służb, zdalna nauka uczniów stawiała osoby doznające przemocy w jeszcze trudniejszej sytuacji. Lęk przed zarażeniem koronawirusem towarzyszył całemu społeczeństwu, a osobom doznającym przemocy dodatkowo towarzyszył strach przed działaniami sprawcy. Niemniej dla służb odpowiedzialnych za pracę i wsparcie rodzin doznających przemocy, pomimo wprowadzonych ograniczeń, był to czas intensywnych działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Wypracowano nowe modele kontaktu i pracy z rodzinami doznającymi przemocy, zarówno osobami pokrzywdzonymi, jak i sprawcami przemocy, tak by działania poszczególnych podmiotów zapewniły szybką, kompleksową i profesjonalną pomoc. Dlatego wykorzystywano do powyższego wszelkie możliwe środki kontaktu zdalnego, ograniczającego kontakt bezpośredni.

Skuteczna pomoc ofiarom przemocy domowej możliwa jest tylko w przypadku zintegrowanego działania różnych służb i instytucji. Profesjonalna pomoc świadczona w 2021 roku to przede wszystkim oddziaływanie terapeutyczno-wspierające, które były skierowane do osób będących w trudnej sytuacji kryzysowej spowodowanej przemocą ze strony najbliższych. Do zrealizowania przez instytucje świadczące pomoc osobom dotkniętym przemocą domową form pomocy (m. in. poradnictwo prawne, psychologiczne, terapia indywidualna) wykorzystano zdalne środki komunikacji, by mogły się przekładać na tworzenie lepszej jakości życia osób, które korzystały z oddziaływań terapeutyczno - wspierających. Można stwierdzić, że tak realizowane działania zmniejszyły poczucie osamotnienia i bezradności wielu osób zgłaszających się po pomoc, co oznacza, że zniwelowały zagrożenie ich wykluczeniem społecznym. Usystematyzowanie działań, wypracowanie adekwatnych do stanu epidemii narzędzi pracy, wprowadzenie nowych

rozwiązań prawnych w zakresie izolacji sprawcy od ofiary dało możliwość dokonywania prawidłowej oceny, zwiększając tym samym się skuteczność udzielanej pomocy.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia, pomimo ograniczeń epidemiologicznych realizowane były na wszystkich niezbędnych poziomach. Mimo ograniczeń wynikających z COVID-19 rodziny doznające przemocy nie zostały pozostawione same sobie, otrzymały pomoc i wsparcie, stosownie do potrzeb i wymogów epidemiologicznych. Na terenie Radomia funkcjonuje szeroko rozwinięta sieć instytucji, które nawet w sytuacji ograniczenia aktywności w życiu społecznym, zapewniają wszechstronną, profesjonalną pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową. Decyzje podejmowane podczas spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego przyczyniły się do poprawy współpracy między poszczególnymi elementami systemu. Należy kontynuować realizację dotychczasowych zadań poprzez opracowanie na kolejne lata Programu, zawierającego działania, mające na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy, upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie w celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Opracowując Program należy uwzględnić zadania, które zostaną zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jak i w uregulowaniach prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.